

ПРЕДЛОГ

На основу члана 4. став 3. и члана 15. став 3. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 51/25) и члана 33. став 1. тачка 22. Статута Града Суботице („Сл. лист Града Суботице“, бр. 27/19 – пречишћен текст, 13/21, 16/21 и 8/24), по прибављеној сагласности Министарства заштите животне средине број 003660912 2025 од 18.11.2025. године, Скупштина града Суботице на седници одржаној дана _____ године донела је:

ПРОГРАМ КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА СУБОТИЦЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2026. ДО 2028. ГОДИНЕ

I. ОСНОВ ПРОГРАМА

Програмом контроле квалитета ваздуха у Локалној мрежи на територији Града Суботице одређују се број и распоред мерних места, као и обим, врста и учесталост мерења.

Програм контроле квалитета ваздуха обухвата:

А - мерења загађујућих материја;

Б - мерења концентрације полена у ваздуху.

Контрола квалитета ваздуха врши се фиксним и индикативним мерењем нивоа загађујућих материја у Локалној мрежи мерних места.

На основу података о нивоу загађујућих материја у ваздуху врши се оцењивање квалитета ваздуха.

II. ПАРАМЕТРИ ИСПИТИВАЊА

А) Загађујуће материје прате се одређивањем:

1. Масене концентрације узорака суспендованих честица (PM_{10}) у 24-часовним узорцима амбијенталног ваздуха у складу са стандардом SRPS EN 12341 током године са временском покривеношћу од 90%

Хемијска анализа садржаја узорака суспендованих честица (PM_{10}) на следеће полутанте:

- тешки метали/металоид (олово, никл, кадмијум, арсен), референтном методом SRPS EN 14902 или другом акредитованом методом која је у складу са стандардом SRPS EN 14902 са временском покривеношћу од 90% , 24-часовно током године;
- полициклични ароматични угљоводоници (бензо(а)пирен), референтном методом SRPS EN 15549 или другом акредитованом методом која је у складу са стандардом SRPS EN 15549, са временском покривеношћу од 14% , 56 дана у 8 равномерно распопређених недеља 24-часовно, током године.

2. Масене концентрације узорака суспендованих честица ($PM_{2.5}$) у 24-часовним узорцима амбијенталног ваздуха у складу са стандардом SRPS EN 12341 током године са временском покривеношћу од 90%.

Б) Концентрација полена у ваздуху

- број зрна у m^3 ваздуха идентификоване биљне врсте полена

III. ЛОКАЦИЈЕ МЕРНИХ МЕСТА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА И ДИНАМИКА ИСПИТИВАЊА ПО ПАРАМЕТРИМА

Овим програмом, утврђују се мерна места за мониторинг квалитета ваздуха и концентрације полена у ваздуху у Локалној мрежи Града Суботице на следећим локацијама:

- за испитавање загађујућих материја:

Назив и адреса локалитета	Г. ширина / Г. дужина	Надм. вис. (m)	Тип станице	Параметри испитивања	Временска покривеност
Основна школа „Соња Маринковић“ - мала школа, Суботица, Соње Маринковић бр. 45	46.092300° / 19.667500°	103	У	- масена концентрација суспендованих честица PM_{10}	90%
				• тешки метали/металоид у PM_{10} (олово (Pb), кадмијум (Cd) никл (Ni) и арсен (As))	90%
				• полициклични ароматични угљоводоници у PM_{10} (бензо(а)пирен ($C_{20}H_{12}$))	14%
				- масена концентрација суспендованих честица $PM_{2.5}$	90%

Легенда:
У - урбана

- За испитивање концентрације полена

Назив и адреса локалитета	Г. ширина / Г. дужина	Надм. вис. (m)	Тип станице	Параметри испитивања	Временска покривеност
Завод за јавно здравље, Суботица Змај Јовина 30	46.104863° / 19.668439°	113	У	Концентрација полена у ваздуху - број зрна идентификоване биљне врсте полена у m^3 ваздуха	24-часовно распоређено од јануара до новембра.

Легенда:
У - урбана

Подаци о локалној мрежи, графички приказ локација мерних места у односу на највеће изворе загађивања у складу са наменом простора (саобраћајна инфраструктура, зоне становања, зоне производње), фотографије мерног места за мерење суспендованих честица и његове околине, као и приказ документованих одступања од прописаних фактора за избор локација за фиксна мерења, дати су у Прилогу 1, Прилогу 2 и Прилогу 3, који чине саставни део овог Програма.

IV. ОБРАДА И АНАЛИЗА ПОДАТАКА

Мерења квалитета ваздуха, обраду и анализу података, проверу валидности резултата добијених мерењем и/или узимањем узорака и интерпретацију резултата врши овлашћена стручна организација која је акредитована као лабораторија за испитивање, односно која испуњава прописане услове и која поседује дозволу министарства надлежног за послове заштите животне средине, односно располаже капацитетима, да врши мониторинг ваздуха, а која ће бити одабрана након спроведеног поступка јавне набавке.

V. ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕЗУЛТАТИМА КОНТРОЛЕ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Извештаје о извршеним мерењима, односно о резултатима контроле квалитета ваздуха у оквиру Локалне мреже мерних места, овлашћена стручна организација доставља Градској управи Града Суботице - Секретаријату за пољопривреду и заштиту животне средине, Служби за заштиту животне средине и одрживи развој (у даљем тексту: надлежни секретаријат), по правилу, једанпут месечно за претходни месец у року од 15 дана од истека претходног месеца, а годишњи извештај у року од 30 дана од истека извештајног периода.

У достављеним извештајима биће описана методологија рада праћења квалитета ваздуха, а резултати приказани табеларно, графички и текстуално објашњени, са закључком о квалитету ваздуха на предвиђеним мерним местима у Граду. Годишњи извештај садржаће опис макролокације и микролокације за обављање фиксних мерења; документовани приказ мерних места и локација за узимање узорака; опис методологије мерења загађујућих материја из Програма; опис мерних уређаја помоћу којих се обављају мерења загађујућих материја из Програма; резултате мерења са приказом свих измерених дневних вредности концентрација загађујућих материја из Програма; дискусију резултата мерења са закључком.

Поред напред наведеног, овлашћена стручна организација је дужна да достави комплетну базу података извршених мерења свих загађујућих материја (по напред наведеној динамици и роковима), у електронској форми (xls формат или други отворени електронски формат погодан за даљу обраду) надлежном секретаријату.

У складу са чланом 17. Закона о заштити ваздуха надлежни секретаријат добијене податке о квалитету ваздуха, доставља Агенцији за заштиту животне средине, до 15. у месецу за претходни месец, а годишњи извештај најкасније 60 дана од дана истека календарске године за претходну годину. Надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да податке о квалитету ваздуха добијене контролом квалитета ваздуха из локалне мреже учини доступним јавности и објави у средствима јавног информисања, електронским медијима, као и на својим веб-страницама.

У зонама и агломерацијама у којима је ваздух друге категорије, надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да донесе План квалитета ваздуха са циљем да се постигну одговарајуће граничне вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху и/или циљне вредности утврђене прописом којим се уређују захтеви квалитета ваздуха, у складу чланом 18. Закона о заштити ваздуха.

VI. РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА

Реализацију Програма мониторинга квалитета ваздуха на територији Града Суботице за 2026, 2027. и 2028. годину вршиће изабрана стручна организација која је акредитована као лабораторија за испитивање, односно која испуњава законске услове и која поседује овлашћење министарства надлежног за послове заштите животне средине за мерење нивоа загађујућих материја у ваздуху, а након спроведеног поступка јавне набавке за услуге мониторинга квалитета ваздуха.

VII. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Овај програм се објављује у „Службеном листу Града Суботице“, а примењује се од дана објављивања у „Службеном листу Града Суботице“.

ПРИЛОГ 1 – Подаци о локалној мрежи за мониторинг квалитета ваздуха

	Назив мерног места/станице и адреса	Географска ширина	Географска дужина	Надморска висина (m)	Густина насељености у кругу од 1km око станице	Мерно место се налази у ненасељеном подручју (подручје где јавност није константно присутна или у којима не постоји стално насеље). (тачно/нетачно)	Мерно место је лоцирано у фабричким просторијама или индустријском постројењу на које се примењују прописи о заштити здравља и безбедности на раду. (тачно/нетачно)	Мерно место је лоцирано на коловозу, пешачком острву или тротоару. (тачно/нетачно)
1.	Суботица, Основна школа „Соња Маринковић“ - мала школа	46.092300°	19.667500°	103	5000 ст./км ²	нетачно	нетачно	нетачно

МАКРОЛОКАЦИЈА

Назив мерног места: Суботица, Основна школа „Соња Маринковић“ - мала школа

Редни број	Питање	Одговор	Појашњење (у случају ако је потребно)
1.	Да ли су мерно место и локација за узимање узорка одређени тако да се врши мерење ширег обухвата око мерног места?	ДА	
2.	Да ли је мерно место и локација за узимања узорка одређено тако да је узорак ваздуха репрезентативан за квалитет ваздуха на делу улице дужем од 100 m ? <u>Напомена</u> (попуњава се у случају када се прати загађење услед утицаја саобраћаја)	-	
3.	Да ли је мерно место и локација за узимања узорка одређено тако да је узорак ваздуха репрезентативан за квалитет ваздуха на најмање 250 × 250 m у индустријском подручју? <u>Напомена</u> (попуњава се у случају када се прати загађење услед утицаја индустрије)	-	
4.	Да ли је мерно место за узимање узорка постављено у најближој стамбеној зони у правцу дувања доминатног ветра од извора загађења и на довољној удаљености од саобраћајница? <u>Напомена</u> (попуњава се у случају ако је усисна цев намењена за узимање узорка ваздуха у сврху праћења утицаја индустрије)	-	
5.	Да ли су мерно место и локација за узимање узорка репрезентативни у односу на локације које нису у непосредној близини?	ДА	

МИКРОЛОКАЦИЈА

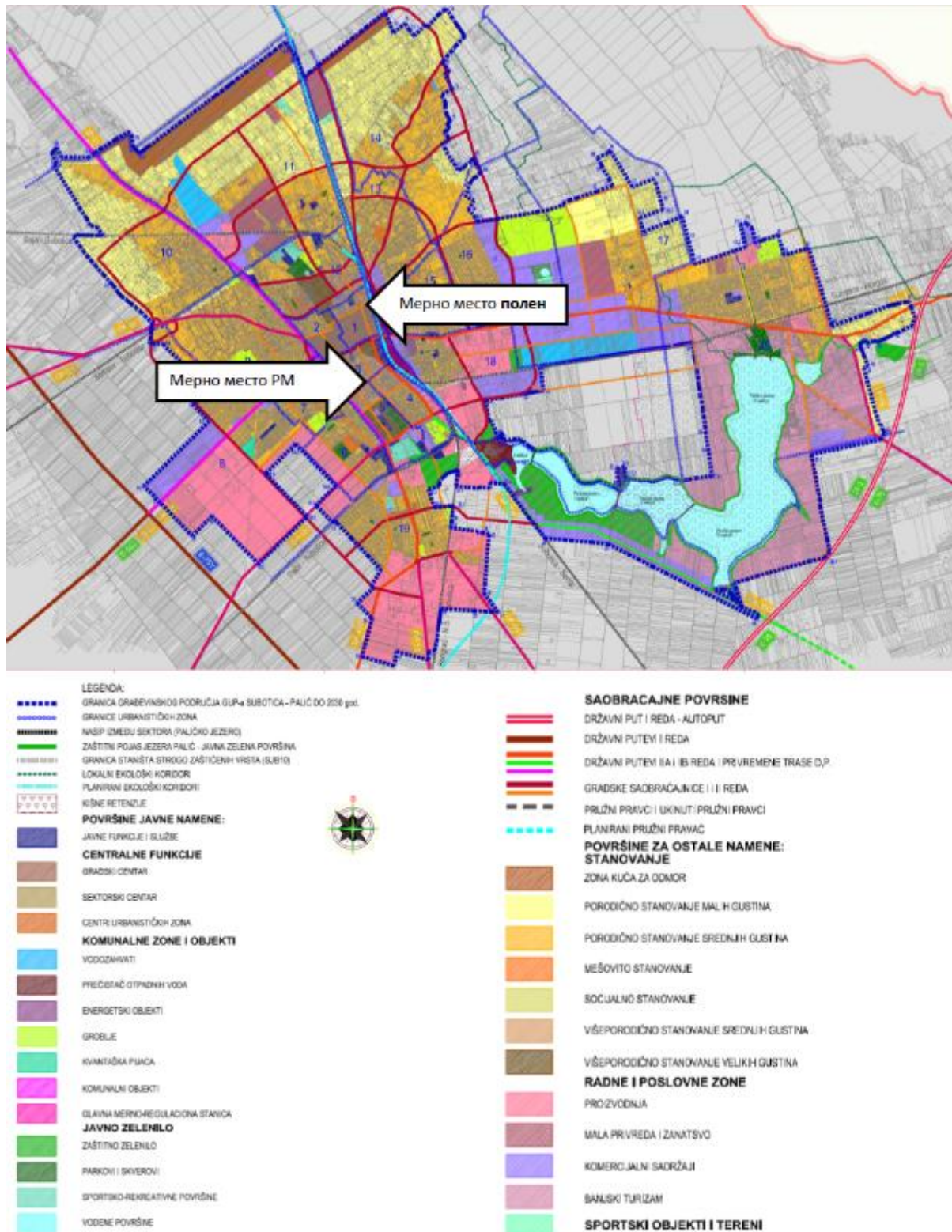
Назив мерног места: Суботица, Основна школа „Соња Маринковић“ - мала школа

Редни број	Питање	Одговор	Појашњење (у случају ако је потребно)
1.	Да ли је усисна цев за узимање узорака ваздуха на отвореном тако да омогућава слободно струјање ваздуха?	ДА	<p>- Усисна цев на узоркивачу суспендованих честица је на отвореном у односу на зграду школе односно у луку од 270°, најближи узоркивач суспендованих честица је од зграде школе удаљен око 4 метра тако да је омогућено слободно струјање ваздуха.</p> <p>- Ограда на школском дворишту се налази са југозападне и северозападне стране у односу на узоркиваче суспендованих честица. Висина оgrade је 2,9 метара. Ограда је са југозападне стране од узоркивача удаљена око 3 метра.</p> <p>- Са јужне и источне стране у односу на узоркиваче се налази отворен простор школског дворишта.</p> <p>- Дрвеће је присутно са северозападне и југоисточне стране на удаљености већој од 5 метара.</p> <p>- Једино ометање је део оgrade на школском дворишту која од узоркивача са северозападне стране удаљена 1 метар што није у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 11/10, 75/10 и 63/13) Одељак Ц Избор микролокација за фиксна мерења став 1, навод 1).</p> <p><u>Образложење:</u> Ово је једино ометање које се није могло избећи, јер је ту на неколико метара удаљености извор електричне енергије, а мерно место овако постављено не омета школске активности.</p>

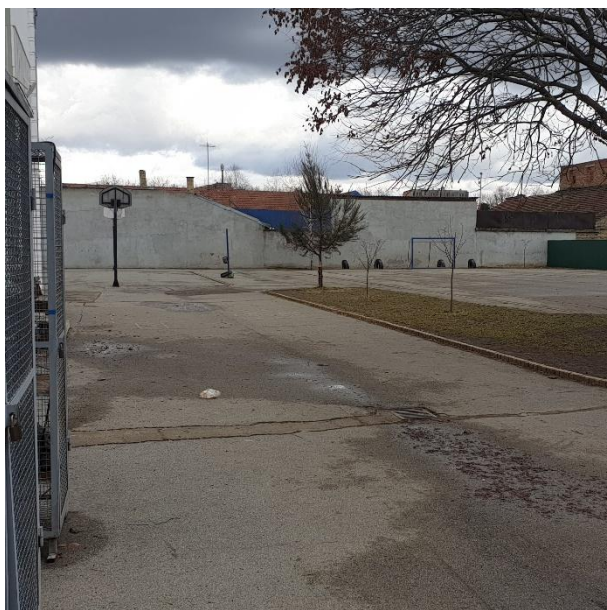
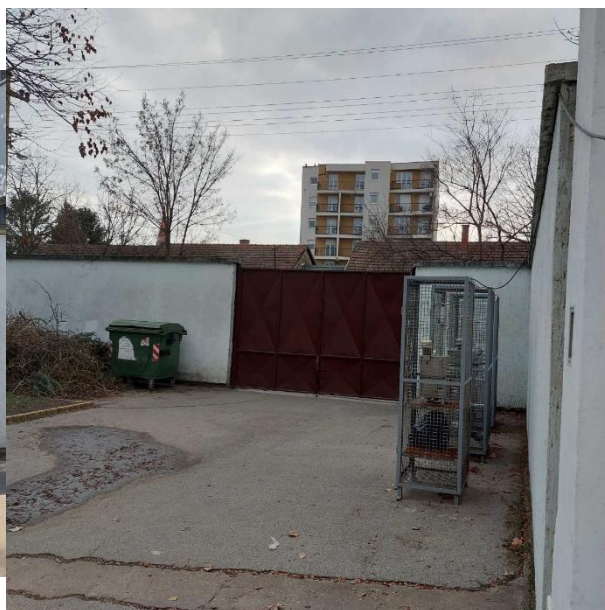
2.	Колика је удаљеност усисне цеви за узимање узорака ваздуха у односу на околне објекте?	4 m	- Усисна цев на узоркивачу суспендованих честица је на отвореном у односу на зграду школе односно у луку од 270°, најближи узоркивач суспендованих честица је од зграде школе удаљен око 4 m.
3.	На којој је висини је постављена усисна цев за узимање узорака?	1,8 m изнад тла	- Приликом узорковања ваздуха.
4.	Да ли је усисна цев за узимање узорака постављена у непосредној близини извора емисија?	НЕ	
5.	Да ли је издувна цев инструмента за узимање узорака постављена тако да се избегне поновно усисавање испуштеног ваздуха?	ДА	
6.	На којој удаљености од ивице главних раскрсница и ивичњака је постављена усисна цев за узимање узорака? <i>Напомена(попуњава се у случају ако је усисна цев намењена за узимање узорака ваздуха у сврху праћења утицаја саобраћаја)</i>	-	
7.	Да ли су приликом избора микролокација за фиксна мерења узети у обзир:		
а)	извори ометања?	ДА	- Смањени су извори ометања, јер су узоркивачи постављени у део дворишта где не ометају школске активности.
б)	безбедност?	ДА	- Мерно место је смештено у ограђено школско двориште, па се не види (изузимајући ученике и наставно особље школе) и није доступно за јавност. - Прилаз мерном месту је покривен безбедносном камером.

			- Узоркивачи су смештени у жичане металне кавезе кроз које ваздух несметано циркулише и који се закључавају.
в)	приступ мерном месту?	ДА	- Приступ мерном месту је из школског дворишта односно преко капије у огради школског дворишта која се закључава.
г)	доступност електричне енергије и телефонских линија?	ДА	- Доступна је електрична енергија преко утичнице која је постављена споља на згради школе на безбедну висину.
д)	видљивост мерног места у односу на околину?	ДА	Мерно место се налази у школском дворишту и није видљиво јавности (безбедост од крађе и оштећења), а видљиво је ученицима и наставном особљу школе.
ђ)	сигурност за јавност и техничко особље?	ДА	- Узоркивачи су постављени у део дворишта где не ометају школске активности. - Узоркивачи су смештени у жичане металне кавезе кроз које ваздух несметано циркулише и који се закључавају.
е)	могућност одређивања места за узимање узорака за различите загађујуће материје на истој локацији?	ДА	
ж)	захтеви просторног планирања?	ДА	

ПРИЛОГ 2 - Положај локација мерних места у односу на највеће изворе загађивања у складу са наменом простора (саобраћајна инфраструктура, зоне становања, зоне производње)

ПРИЛОГ 3— Фотографије мерног места за мерење концентрације суспендованих честица

Образложење

Правни основ: Члан 15. став 3. Закона о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 51/25) којим је прописано да се мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи обавља према програму контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи којим се одређује број и распоред мерних места на територији аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, као и обим, врста и учесталост мерења, а који за своју територију доноси надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе, за период од једне до три године и члана 33. став 1. тачка 21. Статута Града Суботице ("Службени лист Града Суботице", бр. 27/19 - пречишћен текст, 13/21 и 16/21) према којем Скупштина града, у складу са законом обавља и друге послове.

Разлог за доношење: Одредбама члана 69. и 70. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 - др. закон, 95/18 - др. закон и 94/24 – др. закон), прописано је да јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности обезбеђује контролу и праћење стања животне средине, доношењем програма мониторинга на својој територији, а у складу са програмом мониторинга који доноси Влада на основу посебних закона.

Посебан закон, Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 51/25) одредбама члана 15. став 3. прописује да се мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи обавља према програму који за своју територију доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе, а који мора бити усклађен са Програмом контроле квалитета ваздуха у државној мрежи.

Сагласно члану 5. Закона о заштити ваздуха, Уредбом о одређивању зона и агломерација („Службени гласник РС“, бр. 58/11 и 98/12) на територији Србије одређене су 3 зоне и 8 агломерација. Зони „Војводина“ која обухвата територију Аутономне Покрајине Војводине, поред градова Нови Сад и Панчево, припада и територија Града Суботице.

У складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. Гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13) мерна места за фиксна мерења на територији Града Суботица одабрана су тако да представљају локалитете чији прикупљени подаци о концентрацијама загађујућих материја представљају вредности за оцену квалитета ваздуха а који су репрезентативни за општу изложеност становништва.

Успостављањем Локалне мреже и праћењем квалитета ваздуха на дефинисаним мерним местима, обезбедиће се управљање квалитетом ваздуха кроз систем праћења, контроле, одржавања стања и унапређивања квалитета ваздуха.

Извршилац: Секретаријат за пољопривреду и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине и одрживи развој

Извор средстава потребна за реализацију: Средства за спровођење овог програма обезбеђују се у буџету Града Суботице, путем Фонда за заштиту животне средине Града Суботице, у складу са Програмом коришћења средстава Фонда за заштиту животне средине Града Суботице.